

بررسی رابطه بین تاب‌آوری و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

حسین علی ملاشاهی^۱، زینب آذریان^۲

۱. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زابل، ایران. (نویسنده مسئول).

۲. کارشناس آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کلاله، گلستان، ایران.

فصلنامه ایده‌های نو در تعلیم و تربیت، دوره سوم، شماره نهم، زمستان ۱۴۰۲، صفحات ۶-۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه بین تاب‌آوری و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر صورت گرفته است. روش پژوهش بر حسب هدف کاربردی و مبتنی بر روش گردآوری داده‌های توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری شامل تعدادی از دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی در شهر کلاله در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود که ۳۶۷ دانش‌آموز با شیوه نمونه‌گیری غیرتصادفی-هدفمند انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه کانر و دیویسون (۲۰۰۳)، هوش هیجانی بار - آن (۱۹۸۶) و پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۴) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق آمار توصیفی و استنباطی (آزمون ضریب همبستگی پیرسون) با استفاده از نرم‌افزار SPSS-23 انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با تاب‌آوری ($r=0/30$) و هوش هیجانی ($r=0/29$) در سطح $0/01$ وجود دارد بدین معنی که هرچه‌قدر تاب‌آوری و هوش هیجانی افزایش یابد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی افزایش می‌یابد. می‌توان نتیجه گرفت که سازمان آموزش و پرورش و معلمان با تقویت و ارتقای هوش هیجانی در همان دوران کودکی با برنامه‌ریزی‌های سازمان‌یافته می‌توانند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار دهند.

واژه‌های کلیدی: تاب‌آوری، هوش هیجانی، پیشرفت تحصیلی، دانش‌آموزان

فصلنامه ایده‌های نو در تعلیم و تربیت، دوره سوم، شماره نهم، زمستان ۱۴۰۲

مقدمه

با توجه به اینکه سلامت جسمانی و روانی دانش‌آموزان از مهم‌ترین اهداف حوزه تعلیم و تربیت می‌باشد؛ در همین راستا، مؤلفه مهم تاب‌آوری به‌عنوان مجموعه‌ای از توانمندی‌ها و ظرفیتی برای مقاومت در مقابل عوامل خطرزا و استرس‌آور و بهبود و بازگشت به حالت طبیعی تعیین‌کننده می‌باشد (دیوید سون، ۲۰۰۸). تاب‌آوری توانایی منطبق ساختن سطح کنترل برحسب شرایط محیطی می‌باشد (سوری، ۱۳۸۹). تاب‌آوری تحصیلی توانایی رویارویی با مشکلات تحصیلی مزمن و مقطعی است که این مشکلات موجب کاهش درگیری تحصیلی و یا کناره‌گیری و ترک تحصیل و کاهش پیشرفت تحصیلی می‌گردند. از عوامل مهم و مؤثر تاب‌آوری می‌توان به خودتنظیمی هیجانی اشاره کرد. این عامل، یکی از ویژگی‌های فردی مؤثر در تاب‌آوری، توانایی ایجاد خودتنظیمی هیجانی است. تنظیم هیجان، بیشتر شامل ارزیابی اتفاقات استرس‌زا در رابطه تهدیدآمیز بودن یا نبودن آن‌ها و راه‌هایی که یک فرد با استرس‌ها روبه‌رو می‌شود، است (مارتین و مارش، ۲۰۰۹).

هوش هیجانی در سال ۱۹۸۰ در یک مقاله توسط پیترو سالوی و جان دی مایر معرفی شد. آن‌ها هوش احساسی را به‌عنوان مجموعه‌ای از مهارت‌هایی که شامل توانایی نظارت بر احساسات و احساسات خود و دیگران، تشخیص در میان آن‌ها و استفاده از این اطلاعات برای هدایت تفکر و عمل است را توصیف می‌کند. احساسات ما زندگی ما را شکل می‌دهند، تصورات و رفتار ما را شکل می‌دهند که پس‌از آن به دیگران نفوذ می‌کنند و بر دیگران تأثیر می‌گذارند. انسان بهترین و عالی‌ترین موجودات خداست و طبیعت چندبعدی است. هوش هیجانی یک عنصر ۲ اصلی شخصیت فرد است. فرد عاطفی هوشمند نگرش مطلوب دارد (آر ورا، ۲۰۱۶). هوش هیجانی، توانایی تشخیص، ارزیابی و بیان هیجان به شیوه صحیح و سازش یافته است (مایر و همکاران، ۱۹۹۹). هوش هیجانی در محیط کار از سازه‌ای چندبعدی تشکیل شده که شامل: خودآگاهی، انگیزش خودکنترلی، همدلی و مهارت‌های اجتماعی می‌باشد (کر و همکاران، ۲۰۰۶). ابزار اندازه‌گیری هوش هیجانی بر مبنای مدل اندازه‌گیری هوش هیجانی می‌تواند اعتبار و دقت بکارگیری هوش هیجانی را در دوران تحصیل افزایش دهد (کلومپر، ۲۰۰۸).

انگیزه پیشرفت یکی از نیازهای اساسی و تعیین‌کننده رفتار آدمی است که می‌توان آن را به‌عنوان عامل نیرودهنده، هدایت‌گر و نگهدارنده رفتار تعریف نمود (همایی و همکاران، ۱۳۸۸). پیشرفت تحصیلی در مقاطع ابتدایی باعث پیشرفت دانش‌آموزان در سایر مراحل تحصیلی می‌گردد، عوامل بسیاری باعث پیشرفت تحصیلی می‌گردد که از آن جمله می‌توان به هوش عمومی، سواد والدین، سطح آگاهی معلم، محیط مدرسه، هوش هیجانی، استعداد و خلاقیت اشاره کرد (مژدگان و میرحاج، ۱۳۹۴). پیشرفت تحصیلی نقش مهمی در توسعه منابع انسانی آینده کشور دارد و درواقع مهم‌ترین نشانه موفقیت سیستم آموزشی در دستیابی به اهداف است؛ به عبارت دیگر، عملکرد تحصیلی نشان‌دهنده میزان دستیابی دانش‌آموزان، معلمان و مؤسسات آموزشی به اهداف خود است (وارن و هال، ۲۰۲۰). پیشرفت تحصیلی شامل زیرمجموعه‌های شناختی، عاطفی و انگیزشی متعددی است، از جمله خودکارآمدی، تأثیرات عاطفی، برنامه‌ریزی، کنترل نتیجه و انگیزه است (فلت و همکاران، ۲۰۱۶). یکی از مؤلفه‌های مؤثر بر پیشرفت تحصیلی، هوش هیجانی است. هوش هیجانی یکی از مهم‌ترین عوامل در احساسات فرد بازی می‌کند (گلمن، ۱۹۹۸). پیشرفت تحصیلی نقش مهمی در توسعه منابع انسانی آینده کشور دارد و درواقع مهم‌ترین نشانه موفقیت سیستم آموزشی در دستیابی به اهداف است؛ به عبارت دیگر، عملکرد تحصیلی نشان‌دهنده میزان دستیابی دانش‌آموزان، معلمان و مؤسسات آموزشی به اهداف خود است (وارن و هال، ۲۰۲۰). در این پژوهش، ارتباط بین تاب‌آوری و هوش هیجانی و تأثیر آن‌ها، هرکدام به‌عنوان یک سطح جداگانه بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی موردبررسی قرار می‌گیرد.

روش پژوهش

جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی در شهر کلاله در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ می‌باشد. در پژوهش حاضر حجم نمونه شامل ۳۶۷ نفر از دانش‌آموزان می‌باشد و از شیوه نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. ملاک ورود به پژوهش شامل شرکت داوطلبانه در مطالعه، عدم وجود اختلالات بارز جسمی، حسی یا حرکتی و ملاک خروج از پژوهش پاسخگویی کامل به پرسشنامه‌های پژوهش می‌باشد. از آنجایی که پژوهش حاضر از نوع توصیفی است برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شد.

پرسشنامه تاب‌آوری کانر و دیوید سون (۲۰۰۳): این مقیاس شامل ۲۵ سؤال است و توسط کانر و دیوید سون برای اندازه‌گیری قدرت مقابله با فشار و تهدید تهیه شده است. هدف این پرسشنامه، سنجش میزان تاب‌آوری در افراد مختلف است. حداقل نمره تاب‌آوری آزمودنی صفر و حداکثر نمره ۱۰۰ است. هر چه این امتیاز بالاتر باشد، میزان تاب‌آوری بیشتر و هر چه امتیاز کمتر باشد، میزان تاب‌آوری نیز کمتر است.

پرسشنامه هوش هیجانی توسط بار - آن (۲۰۰۱): این پرسشنامه شامل ۱۵ مؤلفه است که عبارت‌اند از: حل مسئله، خوشبختی، استقلال، تحمل فشار روانی، خودکوفایی، خودآگاهی هیجانی، واقع‌گرایی، روابط بین فردی، خوش‌بینی، عزت‌نفس، کنترل تکانش، انعطاف‌پذیری، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، همدلی و خود ابرازی. این پرسشنامه دارای ۹۰ سؤال بوده و نمره‌گذاری آن بر اساس روش لیکرت است. میزان آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰/۹۳ گزارش گردیده است

پرسشنامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۴): این پرسشنامه در سال ۱۹۹۴ توسط تام و تیلور ساخته شده است. پرسشنامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور، به سنجش میزان عملکرد و پیشرفت تحصیلی در پنج بعد زیر می‌پردازد: خودکارآمدی، تأثیرات هیجانی، برنامه‌ریزی، فقدان کنترل پیامد و انگیزش. این پرسشنامه دارای ۴۸ سؤال است و جواب هر سؤال به صورت لیکرت پنج‌درجه‌ای از هیچ تا خیلی زیاد می‌باشد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از روش‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره متغیرهای پژوهش) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون) با استفاده از نرم‌افزار SPSS-23 استفاده شد. یافته‌های پژوهش در این پژوهش داده‌های پژوهش در دو سطح توصیفی و استنباطی تحلیل شده است. در ابتدا میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای ارائه شده‌اند. در نهایت در بخش آمار استنباطی فرضیه‌های پژوهش با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفته است. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی انجام شده که در سطح توصیفی (از میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد) و در سطح آمار استنباطی به منظور بررسی رابطه بین متغیرها از همبستگی پیرسون و به منظور پیش‌بینی از تحلیل رگرسیون (هم‌زمان) استفاده شده است.

یافته‌ها

جدول ۱. فراوانی و درصد آزمودنی‌ها بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
دختر	۳۶۷	۱۰۰
کل	۳۶۷	۱۰۰

جدول ۲. فراوانی و درصد آزمودنی‌ها بر حسب مقطع تحصیلی

مقطع تحصیلی	فراوانی	درصد
کلاس چهارم	۱۵۳	۴۱٫۶۸
کلاس پنجم	۱۴۹	۴۰٫۵۹
کلاس ششم	۶۵	۱۷٫۷۱
کل	۳۶۷	۱۰۰

جدول ۳. نتایج ماتریس همبستگی تاب‌آوری و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

پیشرفت تحصیلی	متغیرهای پیش‌بین متغیرهای ملاک تاب‌آوری هوش هیجانی
۰٫۳۰	
۰٫۲۹	

جدول ۴. نتایج رگرسیون هم‌زمان، به منظور پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره ابتدایی دوم به وسیله متغیر تاب‌آوری

متغیر	R	R ²	Adjusted R square	F	sig	B	β	t	sig
تاب‌آوری	۰٫۳۰	۰٫۰۹	۰٫۰۹	۶۷٫۷۶	۰٫۰۰	۲٫۳۳	۰٫۳۰	۹٫۲۰	۰٫۰۰

جدول ۵. نتایج رگرسیون هم‌زمان، به‌منظور پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره ابتدایی دوم به‌وسیله متغیر هوش هیجانی

متغیر	R	R ²	Adjusted R square	F	sig	B	β	t	sig
هوش هیجانی	۰.۲۹	۰.۰۸	۰.۰۸	۵۷.۷۶	۰.۰۰	۱.۳۴	۰.۳۹	۸.۲۰	۰.۰۰

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه بین تاب‌آوری و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی در شهر کلاله می‌باشد. همان‌طور که از نتایج به‌دست‌آمده مشاهده شد رابطه مثبت و معناداری بین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با تاب‌آوری ($r=0/30$) و هوش هیجانی ($r=0/29$) در سطح $0/01$ وجود دارد. بدین معنی که هرچه‌قدر تاب‌آوری و هوش هیجانی افزایش یابد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول افزایش می‌یابد. در نتایج رگرسیون هم‌زمان، به‌منظور پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به‌وسیله متغیر تاب‌آوری نشان داد که تاب‌آوری به‌تنهایی $0/09$ از واریانس پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کلاله را پیش‌بینی می‌کند. همچنین در نتایج رگرسیون هم‌زمان که به‌منظور پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به‌وسیله متغیر هوش هیجانی انجام شد، نشان داد که هوش هیجانی به‌تنهایی $0/08$ از واریانس پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کلاله را پیش‌بینی می‌کند. در زمینه رابطه هوش هیجانی در پیشرفت تحصیلی و تاب‌آوری با پیشرفت تحصیلی تحقیقات زیادی انجام پذیرفت که ازجمله آن‌ها می‌توان به تحقیق قاسمی و همکاران (۱۴۰۲) اشاره نمود که در آن عنوان‌شده بود تاب‌آوری به‌عنوان عامل روانی-هیجانی در ارتقای پیشرفت تحصیلی نقش دارد و توجه به این سازه جهت بهبود وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان ضروری است. در تحقیق فخرالدینی و همکاران (۱۴۰۱) یافته‌ها نشان داد که آموزش خودتنظیمی عاطفی باعث بهبود تاب‌آوری می‌گردد. در تحقیق سمیعان و همکاران (۱۳۹۸) با عنوان رابطه بین خودتنظیمی هیجانی، ادراک از محیط یادگیری و تاب‌آوری تحصیلی؛ کاربرد مدل یابی دوسطحی دانش‌آموز و کلاس دریافتند که عوامل مؤثر بر تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموزان چند سطحی است و برای بررسی تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموزان، باید به همه سطوح مؤثر بر آن توجه شود و با واردکردن متغیرها در هردو سطح، رابطه متغیر خودتنظیمی هیجانی با تاب‌آوری تحصیلی در سطح دانش‌آموز و مؤلفه‌های درگیری، ساختار و حمایت از خودمختاری در سطح کلاس معنادار می‌باشد. در تحقیق موسوی و رهبر (۱۳۹۷) با عنوان بررسی رابطه تاب‌آوری و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه شهرستان جاسک نتایج به‌دست‌آمده نشان داد بین رابطه تاب‌آوری و پیشرفت تحصیلی رابطه معنادار مثبت وجود دارد، همچنین مشخص گردید متغیرهای هوش هیجانی و مؤلفه‌های هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی رابطه معنادار مثبت وجود دارد که با افزایش هوش هیجانی میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان افزایش می‌یابد. در تحقیقی دیگر با عنوان بررسی رابطه تاب‌آوری و هوش هیجانی در دانش‌آموزان سال اول متوسطه شهرستان سیروان توسط صیدمرادی و مامی (۱۳۹۴) انجام گرفت، تجزیه و تحلیل داده‌ها (آزمون t ، ضریب همبستگی) نشان داد که بین تاب‌آوری و هوش هیجانی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. بهبود عملکرد تحصیلی به معنای موفقیت تحصیلی است و موفقیت تحصیلی به معنای میزان موفقیت دانش‌آموزان در دستیابی به اهداف دوره است. پیشرفت تحصیلی شامل زیرمجموعه‌های شناختی، عاطفی و انگیزشی متعددی است، ازجمله خودکارآمدی، تأثیرات عاطفی، برنامه‌ریزی، کنترل نتیجه و انگیزه است (فلت و همکاران، ۲۰۱۶). یکی از مؤلفه‌های مؤثر بر پیشرفت تحصیلی، هوش هیجانی است. هوش هیجانی یکی از مهم‌ترین عوامل در احساسات فرد بازی می‌کند (گلمن ۱۹۹۸).

یافته‌های این مطالعه، با دیگر مطالعات صورت گرفته در زمینه تأثیر تاب‌آوری و هوش هیجانی بر پیشرفت تحصیلی که به آن‌ها اشاره شد، مطابقت دارد و همسویی با عوامل تاب‌آوری، هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی را به اثبات رسانده است. لذا بر پایه یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان پیشنهاد کرد که مسئولان امر تعلیم و تربیت با آگاهی از نقش مؤثر و مهم تاب‌آوری و هوش هیجانی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، با استفاده از راهبردهای آموزشی مناسب، احساس این توانایی را هرچه بیشتر در دانش‌آموزان پرورش دهند. برای نمونه، طراحان آموزشی می‌توانند با نوآوری‌های خود، محیط کلاس را به‌گونه‌ای طراحی کنند که زمینه سازگاری هرچه بیشتر و برخورد مناسب‌تر را با مشکلات و تصمیماتی که با آن روبه‌رو خواهند بود را فراهم آورند.

منابع

- سمیعان، سمانه؛ غلامعلی لوانسانی، مسعود؛ نقش، زهرا. (۱۳۹۸). رابطه بین خودتنظیمی هیجانی، ادراک از محیط یادگیری و تاب‌آوری تحصیلی: کاربرد مدل یابی دوسطحی دانش‌آموز و کلاس، فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی، ۱۰(۳)، ۱۱۹-۱۳۲.
- سوری، حسین. (۱۳۸۹). رابطه تاب‌آوری و خوش‌بینی با بهزیستی روان‌شناختی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- مرادی، آسیه. (۱۳۹۰). عوامل بافتی (حمایت همسالان؛ معلمان و والدین) و درگیری در مدرسه: نقش واسطه‌ای نیازهای اساسی روان‌شناختی. رساله دکتری روانشناسی تربیتی، دانشگاه تهران.
- صیدمرادی، رضا؛ مامی، شهرام. (۱۳۹۴). بررسی رابطه تاب‌آوری و هوش هیجانی در دانش‌آموزان سال اول متوسطه شهرستان سیروان، همایش بین‌المللی روانشناسی و فرهنگ زندگی.
- فخرالدینی، حمیده؛ کمال‌جو، علی؛ افشار پور، شاهین. (۱۴۰۱). تأثیر آموزش خودتنظیمی عاطفی بر بهبود تاب‌آوری دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری، پنجمین اجلاس بین‌المللی فقه، حقوق، روانشناسی و علوم تربیتی در ایران و جهان اسلام، تهران.
- قاسمی، نگین؛ خدایی، علی؛ غریبی، حسن. (۱۴۰۲). پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس هیجانات پیشرفت، سبک‌های اسنادی و تاب‌آوری دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر بیجار، پیشرفت‌های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش‌وپرورش.
- مؤدگان، سپیده؛ میرحاج، شیرین. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین هوش هیجانی و خلاقیت با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهر تهران، اجلاس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی، ترکیه - استانبول.
- موسوی، سید عبدالمجید؛ رهبر، مریم. (۱۳۹۷). بررسی رابطه تاب‌آوری و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه شهرستان جاسک، اولین اجلاس ملی یافته‌های نوین در حوزه یاددهی و یادگیری.
- همایی، رضوان؛ حیدری، علیرضا؛ بختیار پور، سعید؛ برنا، محمدرضا. (۱۳۸۸). رابطه انگیزه پیشرفت هوش شناختی، هوش هیجانی، سوابق تحصیلی و متغیرهای جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان، یافته‌های نو در روانشناسی (روان‌شناختی اجتماعی)، ۴(۱۲)، ۱-۱۰.
- Arora, M. R. (2016). Emotional intelligence of adolescents in relation to creativity. *imperial journal of interdisciplinary research*, 2(4), 15-32.
- Bar-On, R. (2001). Emotional intelligence and self-actualization.
- Connor, K.M., Davidson JR. (2003). Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depress Anxiety*, 18(2), 76-82.
- Davidson, J. R. T. (2008). Development of a new resilience scale: The Conner-Davidson Resilience Scale (CD-RISK). *Depression and Anxiety*, 18, 76-82.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Besser, A., Su, C., Vaillancourt, T., Boucher, D., Gale, O. (2016). The Child-Adolescent Perfectionism Scale: Development, psychometric properties, and associations with stress, distress, and psychiatric symptoms. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 34(7), 634-652.
- Gelman, D. (1998). The miracle of resiliency. *Newsweek*, 117(22), 44-47.
- Kerr, R., Garvin, J., Heaton N., Boyle, E. (2006). Emotional intelligence and leadership effectiveness. *Leder organ Journal*, 27(4), 265-79.
- Kluemper, D.H. (2008). Trait emotional intelligence: the impact of core self evaluation and social desirability and individual differences, 44(6), 140-142.
- Martin, A. J., Marsh, H. W. (2009). Academic resilience and academic buoyancy: Multidimensional and hierarchical conceptual framing of causes, correlates, and cognate constructs. *Oxford Review of Education*, 3(35), 353-370.
- Mayer, J.D., Caruso, D.R., Salovey, P. (1999). Emotional intelligence meets traditinal standards for an, in telliyence. In telliyence, 27(4), 18-22.

- Pham, L. B., Taylor, S. E. (1994). From thought to action: Effects of process-versus outcomebased mental simulations on performance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(2), 250-260.
- Warren, J. M., Hale, R. W. (2020). Predicting grit and resilience: Exploring college students' academic rational beliefs. *Journal of College Counseling*, 23(2), 154-167.

فصلنامه ایده های نو در تعلیم و تربیت